Kauppapuutarhaliitto ry
Toiminnanjohtaja Jyrki Jalkanen, p. 0400 800 268
jyrki.jalkanen@kauppapuutarhaliitto.fi

LAUSUNTO
23.3.2017

EDUSKUNTA
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite: **VNS 2/2017 vp Ruoka2030Suomi-selonteko**
lausuntopyyntö 16.3.2017

Kasvihuoneyrittäjien toimialajärjestönä Kauppapuutarhaliitto ry toteaa seuraavaa:

Selonteko on pääosin hyvin kattava ja kannatettava. Toteutuessaan sen keskeiset tavoitteet edistävät suomalaisen puutarhaelinkeinon mahdollisuuksia jatkaa merkittävänä osana suomalaisten ruokaturvaa sekä työpaikkojen säilymistä. Parhaimmillaan ohjelma voi edistää myös kansanterveyttä, jonka edistämisessä vihanneksilla ja muilla kasviksilla on elintärkeä rooli. Suomelle voi myös tarjoutua merkittäviä puutarha-alaan liittyviä vientimahdollisuuksia, jos kykenemme alan yritysten, tutkimuksen, koulutuksen ja yhteiskunnan yhteisvoimin hyödyntämään maailmalle syntyviä mahdollisuuksia.

Seuraavaan on poimittu joitakin toimialaamme liittyviä näkökantoja, numerointi vastaa selonteon numerointia.

VISIO
Meidän mielestämme tuotamme puutarhatuotannossa jo nyt maailman parasta ruokaa.

1. – (ei kommenttia)

2. Alkutuotanto
On erittäin hyvä, että puutarhatuotanto on huomioitu selonteossa merkittävässä laajuudessa. Kasvisten rooli terveellisessä ruokavaliossa kasvaa, ja esimerkiksi kotimaisten kasvihuonevihannesten osuus kaikista suomalaisten syömistä hevi-tuotteista (sisältäen tuontihedelmät) on noin neljännes. Vertailun vuoksi muissa Pohjoismaissa oman maan tuotannon osuus on alle puolet Suomeen verrattuna.

Ruoka saattaa palata lähemmäksi suomalaisia, jos viljely kaupungeissa yleistyy. Tässä juuri kasvi- ja kasvuhuoneilla on ratkaiseva rooli. Tämä kehitys pitää aikaisempaa paremmin ottaa huomioon.

Pääomavaltaisena alkutuotanto ja erityisesti puutarhaviljely tarvitsee yhteiskunnan tarjoamia investointitukijärjestelmiä muiden EU-maiden tavoin. Näiden järjestelmien kehittäminen ja ketteryys on tärkeää toimivan järjestelmän ylläpitämiseksi. Uusia innovaatioita pitää voida ottaa järjestelmän piiriin lyhyellä varoajalla.

Digitalisaatio, robotiikka, etäohjattavuus, IoT ja niin edelleen ovat puutarhaviljelyn arkea, mutta niiden ennakkoluuloton ja rohkea kehittäminen on tarpeen jatkossakin. Tässä puutarhayrittäjillä itsellään on ratkaiseva rooli.

Luomu saattaa lisääntyä myös kasvihuonevihannestuotannossa, mutta toistaiseksi epäselvyydet uusien EU-tason säännösten sisällöstä ja voimaantulosta estävät yritysten investointiaikomukset. Luomun tulee edetä markkinaehtoisesti, ilman erityistukia tai hallinnollisia toimenpiteitä.

3. Ruuan reitit

Kuluttajat haluavat yhä enemmän varmistua ruokansa tuotantotavoista ja alkuperästä. Yhtenä tämän seurauksena kaupunkiviljely yleistyy. Kaupallisen mittakaavan kaupunkiviljelyssä teknologisella kehityksellä on merkittävä rooli, sillä Suomen oloissa viljelyn on oltava mahdollista pidempään kuin kolmena kesäkuukautena. Tätä kehitystä on syytä edistää.

Valtaosa vihanneksista ja muista kasvikunnan tuotteista viljellään kuitenkin vielä pitkään ammattiviljelmillä kautta maan. Samoin valtaosa – vihanneksista yli 90 prosenttia – siirtyy kuluttajille jatkossakin ruokakauppojen kautta. Siksi alkutuotannon ja kaupan keskustelua aidosti toimivista pelisäännöistä tulee jatkaa. Hinnoittelu ei voi olla vain toisen osapuolen oikeus. Alalle kaivataan reiluja pelisääntöjä.

Vaihtoehtoisiin ruuan jakelukanaviin (REKO, suoramyynti ja –jakelu ym.) on syytä suhtautua myönteisesti, etenkin, jos ne edistyvät kuluttajien ja tuottajien suorana yhteistyönä.

4. Tutkimus, neuvonta ja koulutus

On erittäin hyvä, jos selonteon visio tutkimuksen ja neuvonnan turvaamiseksi ja kehittämiseksi realisoituu alan yrittäjiä hyödyttävällä tavalla. Viime vuosien kehitys on kuitenkin mennyt toiseen suuntaan.

Tulemme jatkossa tarvitsemaan sellaistakin osaamista, jota ei vielä ole, mutta jonka hyödyntämisessä Suomella on poikkeavan hyvät lähtökohdat. Ennustetut ilmastomuutokset tulevat vaikeuttamaan viljelyä avomaalla monin tavoin (kuivuus, ääri-ilmiöt, saasteet), mikä korostaa suojatun viljely-ympäristön merkitystä. Tästä syystä juuri kasvi- ja kasvuhuoneita pidetään tulevaisuuden ruokatuotannon keskeisinä tuotantovälineinä. Suomessa on maailman pisimmät kokemukset ympärivuotisesta kasvihuonetuotannosta, ja juuri tätä osaamista tulee voida kehittää kohdentamalla voimavaroja tutkimukseen ja neuvontaan.

5. Ruokakulttuuri ja ruuan arvostus
Painopisteen on syytä kohdentua varhaiskasvatukseen, lapsiin ja nuoriin. Ruuan arvostus on ollut suomalaisille pyhä asia, ja sellaisena sen on syytä pysyäkin. Tähän tarvitaan koko kansan yhteispeliä.

6. Ruoka ja kansanterveys
Suomalaisten perisynti on liian vähäinen kasvisten syöminen. Selonteko tuo tämän asian esille, mutta melko ohuesti. Asiaan tulisi suhtautua painokkaammin, sillä näytöt kasvisten suotuisista vaikutuksista ovat yksimielisiä, minkä lisäksi kansalaisten yleinen mielipide yhä painokkaammin puoltaa kasviksien käytön lisäämistä. Syömme nyt kasviksia noin 350 g/päivä, kun minimisuositus WHO:n mukaan on 500 g/päivä.

Selonteossa esitetty verotuksellinen keino terveellisempien elintarvikkeiden edistämiseksi on erittäin hyvä ja kannatettava asia.

7. Ruoka ja huoltovarmuus
Keskeisten puutarhatuotteiden kotimaisuusaste on noin 60–96 prosenttia kokonaiskulutuksesta, joten oman maan tuotannolla on suuri merkitys kansakunnan ruokkijana. Puutarhaelinkeino on riippuvainen useista ulkomailta tuotavista tuotantopanoksista, mutta esimerkiksi kasvihuoneviljelyssä öljyriippuvuus on lähes historiaa. Siirtyminen kotimaisiin energialähteisiin on ollut nopeaa.

Kasvihuoneiden merkitys poikkeavissa oloissa nähtiin viimeksi tammi-helmikuussa 2017, kun rajut talvimyrskyt tuhosivat merkittävän osan eteläisen Espanjan tomaatti- ja kurkkutuotannosta. Näiden tuotteiden Euroopan laajuinen saatavuus oli olematonta, mutta Suomen kasvihuonevihannesten talvisesonki varmisti kuluttajille tuoreiden tomaattien ja kurkkujen saatavuuden hetkittäisiä häiriöitä lukuun ottamatta.

8. Kilpailukyky
Tämä on kaiken ydin. Jos kulut ylittävät tulot toistuvasti, homma loppuu. Valtiovallan tulee toimia niin, että yhteiskunnan toiminnasta aiheutuvat kulut pidetään yrityksille niin matalina kuin on mahdollista. Myös hallinnollisen taakan purkamista on jatkettava yritysten henkisen ja taloudellisen taakan vähentämiseksi.

Helsingissä, 23.3.2017

Kunnioittaen

Jyrki Jalkanen
Kauppapuutarhaliitto ry
Toiminnanjohtaja

Miksi kotimaista kasvihuonevihannesviljelyä tarvitaan vuoden jokaisena päivänä?

Kauppapuutarhaliitto ry/Jyrki Jalkanen/23.3.2017

Koska se on…

1. … **LÄHITUOTANTOA**
   Kaikkialla Suomessa viljellyt kasvihuonevihannekset ovat lähiruokaa. Lähiruoan vastakohta meidän tuotteille on etäruoka, joka tulee Suomeen lentokoneilla ja rekoilla esimerkiksi Afrikasta, Espanjasta ja Hollannista.

2. … **VASTUULLISTA**
   Suomessa toimitaan suomalaisen yhteiskunnan pelisäännöillä ja niitä pilkuntarkasti noudattaen. Tästä pitävät yrittäjät itse, viranomaiset, media ja naapurit huolen. Meihin luotetaan, koska olemme hoitaneet asiamme oikein.

3. … **EETTISTÄ**
   Meillä on Suomessa arvoja, jotka ohjaavat toimintaamme. Toiminnan moraali ja ihmisten kunnioittaminen ovat Suomessa maailman huippua.

4. … **TEHOKASTA**
   Tiedämme mitä teemme, olemme talvituotannossa maailman huippua, emmekä tuhlaa resursseja.

5. … **ENERGIAYSTÄVÄLLISTÄ**
   Kasvihuonetuotanto tutki ensimmäisenä toimialana Suomessa hiilijälkensä ja on nopeasti lähes siirtynyt öljyistä uusiutuviin kotimaisiin. Olemme jo ohittaneet EU-direktiivien tulevien vuosien vaatimukset, ja tilanne paranee joka vuosi. Puhtaalla lähienergialla syntyy hurjasti puhdasta lähiruokaa.

6. … **PUHDASTA**
   Tuotamme tutkitusti (EFSA) EU:n ja siinä samalla maailman puhtaimmat kasvihuonevihannekset. Eivät täysin puhtaat, mutta ero on selvä.

7. … **VÄHÄHÄVIKKISTÄ**
   Kotimaiset vihannekset ovat tuoreita, siksi ne syödään kotona kokonaan, eikä hävikkiä synny kaupassakaan samalla tavoin kuin sitä syntyy tuontituotteilla. Kotimaisten tomaattien, kurkkujen, salaattien ja yrttien syöntisuhde on 98–100 % eli lähes kaiken kaupasta ostetun voi syödä.

8. … **TYÖLLISTÄVÄÄ**
   Tarjoamme töitä muutamalle tuhannelle ihmisille eri puolilla maata, usein alueilla, jossa työpaikoista on huutava pula.

9. … **VESIYSTÄVÄLLISTÄ**
   Suomessa on runsaat ja erinomaisesti uudistuvat vesivarat, joita käytämme vastuullisesti ja vain kasvien tarvetta vastaavan määrän.

10.… **JÄLJITETTÄVÄÄ**
   Emme piilota alkuperäämme, vaan meidät tunnetaan ja tiedetään. Jokainen vihanneserä voidaan jäljittää puutarhalle asti. Tämä on pakollinen säädös. Yrittäjät ovat paikkakunnillaan tärkeä osa yhteiskuntaa ja heidät tunnetaan.

11. **…TUORETTA**
   Parhaimmillaan vihannes on vain minuuttien päässä kaupasta, ja aina niin haluttaessa enintään yhden yön päässä. Mistään muusta maailman maasta ei Suomeen saada niin tuoretta ruokaa.

12.… **TURVALLISTA**
   Suomalainen ruoka on turvallista. Siitä pitävät huolen viljelijöiden korkea moraali ja osaaminen, hyvä viranomaisyhteistyö ja valvonta sekä luonnon tarjoamat ylivoimaiset edut talven muodossa.

13.… **KULUTTAJIEN HALUAMAA**
   Salaattien kotimaisuusaste on yli 90 %, kurkkujen yli 80 ja tomaattien noin 60 %. Ulkomaisen tuotteen ostamisen tärkein ja lähes ainoa syy on hinta.

14. **… TERVEELLISTÄ**
   …Kasvisten syönnillä on kiistaton ihmisten terveyttä edistävä vaikutus. Hyvä kasvisten saatavuus varmistaa terveellisen ruokavalion.

15. **… TUTTUA**
   Peräti 98 prosenttia suomalaisista tunnistaa vihanneksilla käytettävän Puhtaasti kotimainen/Sirkkalehtimerkin. Se varmistaa tuotteiden turvallisuuden, hyvän laadun ja kotimaisuuden.

16.… **OSA HUOLTOVARMUUTTA**
   Oman maan kansalaisten ruoan tuottaminen on jokaisen vastuullisen kansakunnan velvoite.